

RAADSBESLUIT

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
2361614	Boers, Gonny	FYS-RB	Gerard Gerrits
ONDERWERP			
Omgevingsvisie Buitengebied: vaststellen kader en thema's			

DE RAAD VAN DE GEMEENTE HENGELO BESLUIT:

1. Het Kader voor de omgevingsvisie Buitengebied vast te stellen als speelveld waarbinnen co-creatie met de samenleving in de stappen 3 (visievorming) en 4 (verdieping) van het proces kan plaatsvinden;

PUBLIEKSVRIENDELIJKE SAMENVATTING

De Omgevingswet verplicht gemeenten om een omgevingsvisie op te stellen voor hun grondgebied. Een omgevingsvisie is een integrale lange termijn visie met strategische hoofdkeuzen van beleid voor de fysieke leefomgeving. De omgevingsvisie voor het gehele Hengelose grondgebied wordt opgebouwd uit tenminste drie deelvisies. De omgevingsvisie Buitengebied betreft de eerste deelvisie.

De eerste stap in het proces om te komen tot de omgevingsvisie Buitengebied wordt, conform het Plan van aanpak omgevingsvisie Buitengebied, gevormd door het opstellen van het kader. Het kader vormt het speelveld waarbinnen de omgevingsvisie Buitengebied in co-creatie kan worden ontworpen in de fasen 3 (visievorming) en 4 (verdieping).

DE GEMEENTERAAD VAN HENGELO,

DATUM

De griffier

De voorzitter

RAADSADVIES

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
2361614	Boers, Gonny Maarten Lenferink	FYS-RB	Gerard Gerrits
ONDERWERP			
Omgevingsvisie Buitengebied: vaststellen kader			

AANLEIDING, DOEL EN WAT GING ER AAN VOORAF

De Omgevingswet verplicht gemeenten om een omgevingsvisie op te stellen voor hun grondgebied. Een omgevingsvisie is een integrale lange termijn visie met strategische hoofdkeuzen van beleid voor de fysieke leefomgeving. De omgevingsvisie dient bottom up en in co-creatie met de samenleving te worden opgesteld. Dat vraagt om een nieuwe denk- en werkwijze.

Op 30 oktober 2018 heeft het college ingestemd met het plan van aanpak omgevingsvisie Buitengebied. Vanwege de veranderende rol van uw gemeenteraad onder de Omgevingswet, waarbij uw kaderstellende en controlerende rol belangrijker wordt, is het plan van aanpak eveneens ter vaststelling aan u voorgelegd. Tijdens de politieke markt op 30 januari 2019 heeft uw gemeenteraad aangegeven graag mee te willen denken over het kader en de doelen, voordat hierover een formeel besluit wordt genomen. Het plan van aanpak is hierop aangepast en op 12 februari 2019 door de gemeenteraad vastgesteld. Uw gemeenteraad heeft het plan van aanpak omgevingsvisie Buitengebied vastgesteld op 12 februari 2019.

INHOUD VAN HET VOORSTEL

Kader omgevingsvisie Buitengebied (stap 1)

Spreekuren ambtelijke organisatie

Op 25 februari 2019 hebben spreekuren plaatsgevonden met een integrale afvaardiging van de ambtelijke organisatie (sociaal en fysiek). De doel van deze spreekuren was om het beleid van de gemeente in relatie tot het buitengebied scherp te krijgen.

Spreekuren samenleving

Op 14, 19 en 26 maart 2019 hebben ongeveer 30 gesprekken plaatsgevonden met inwoners, agrariërs, ondernemers, organisaties en buurgemeenten. Uit dit eerste participatiemoment kan worden geconcludeerd dat de samenleving gemotiveerd is om mee te denken over de toekomst van het buitengebied van Hengelo.

Werksessie met de gemeenteraad

Op 10 april 2019 heeft een werksessie plaatsgevonden met een vertegenwoordiging van de gemeenteraad. Tijdens de bijeenkomst is gewerkt aan het kader en de doelen voor de omgevingsvisie Buitengebied.

Vraagstukken als input voor de omgevingsvisie

Het doel van de Omgevingswet is om oplossingsgericht naar maatschappelijke opgaven te kijken. De omgevingsvisie is het strategische beleidsinstrument binnen de wet, vraaggestuurd en gericht op transitie. Het proces begint met het bepalen van de vraagstukken. Een vraagstuk beschrijft waar de huidige situatie niet overeenstemt met een ambitie. Er zijn individuele, groeps-, en collectieve ambities.

Tijdens de spreekuren zijn ruim 200 vraagstukken opgehaald. De vraagstukken zijn gerubriceerd, waarbij onderscheid is gemaakt in de volgende labels:

- Inhoudelijke labels (landschap, landbouw, energie etc.);
- Proces/beleidsmatige labels (instrumenten, regels, samenwerking etc.);
- Gebiedsgerichte labels (Woolde, Oele, Beckum, Tweekelo, Driene en Hengelo Noord).

De meeste inhoudelijke vraagstukken gaan over landschap, landbouw en recreatie. De meeste proces/beleidsmatige vraagstukken gaan over instrumenten en regels in ruimtelijk ordeningsbeleid en de samenwerking tussen stakeholders.

De vraagstukken vormen de basis voor het Kader.

Sturing

Het Kader geeft op drie manieren sturing aan het proces door middel van:

1. Harde kaders: dit is vooral een beschrijving van het project dat nu voorligt en de eisen waar het resultaat aan moet voldoen.

2. Inhoudelijke sturing: deze geeft richting aan het zoeken naar antwoorden op de opgehaalde vraagstukken.
3. Processturing: Hiermee wordt een basis gelegd, waarmee de projectorganisatie gericht samenwerkingen kan gaan organiseren.

In het Kader voor de omgevingsvisie Buitengebied is de wijze waarop het kader sturing geeft verder uitgewerkt. Het Kader vormt de eerste stap in het proces om te komen tot de omgevingsvisie Buitengebied.

Het 'Kader voor de omgevingsvisie Buitengebied' en de daarbij behorende (separate) bijlage 'Vraagstukken' zijn als bijlage bij dit advies gevoegd.

Thema's voor de toekomst (stap 2)

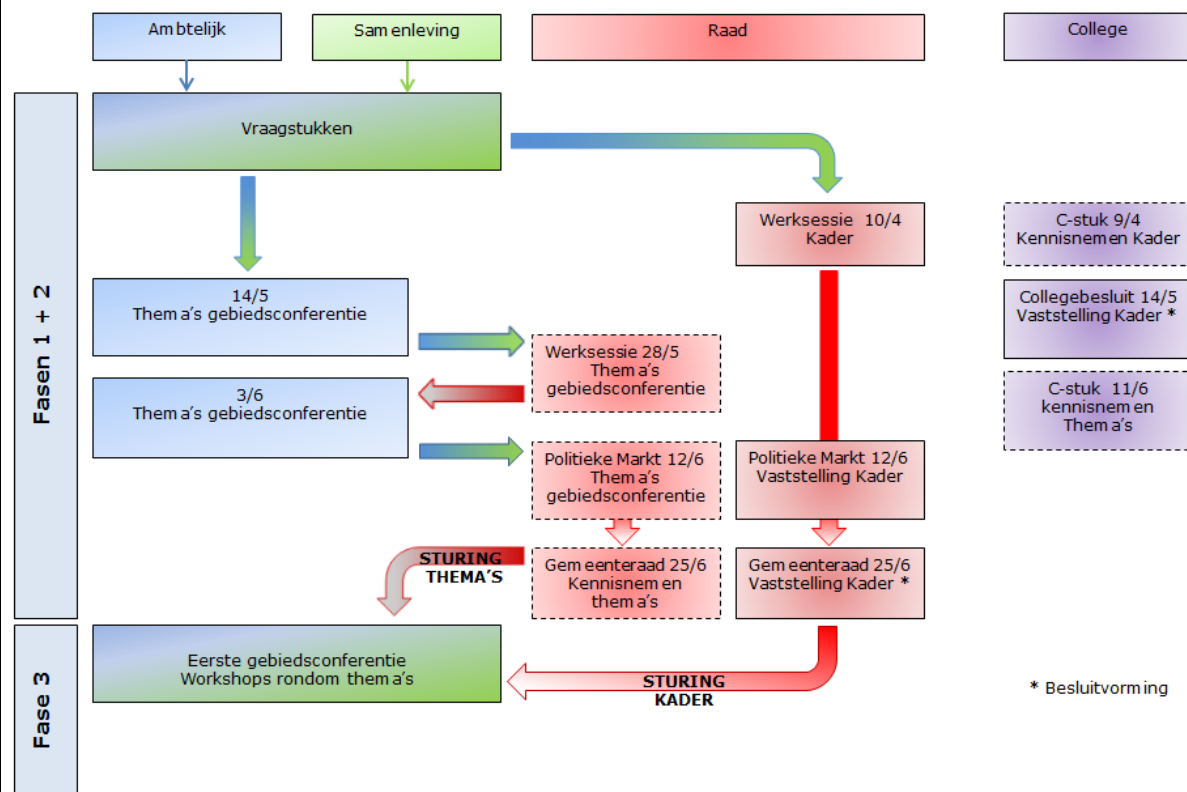
Het doel is een eerste gebiedsconferentie met de samenleving te organiseren in de eerste week van juli 2019 waar in co-creatie, binnen het speelveld van het vastgestelde kader, een eerste aanzet kan worden gegeven voor de omgevingsvisie Buitengebied. De eerste week van juli 2019 is het laatste redelijke moment voor de zomervakantie.

De eerste gebiedsconferentie is een avond waarop een groot aantal workshops over het buitengebied wordt georganiseerd. Iedere workshop heeft als doel met een groep na te denken over oplossingen voor vraagstukken, die zijn opgehaald.

De thema's die inhoud geven aan een workshop worden ambtelijk voorbereid en op 28 mei 2019 tijdens een werksessie met uw gemeenteraad afgestemd.

Tijdens een politieke markt op 12 juni 2019 wordt het Kader voor de omgevingsvisie Buitengebied besproken ter voorbereiding op de raadsvergadering van 25 juni 2019. Tevens wordt het programma voor de gebiedsconferentie besproken. Uw gemeenteraad geeft sturing aan het proces door het Kader voor de omgevingsvisie Buitengebied vast te stellen en in te stemmen met het programma (thema's) voor de gebiedsconferentie. Tijdens de politieke markt wordt uw gemeenteraad gevraagd of er, vooruitlopend op de besluitvorming over het Kader voor de omgevingsvisie Buitengebied, gecommuniceerd kan worden over en geworven kan worden voor de eerste gebiedsconferentie.

Het formuleren van de thema's en het vormgeven van het programma voor de eerste gebiedsconferentie vormen de tweede stap in het proces om te komen tot de omgevingsvisie Buitengebied.

Vervolgproces

Na de eerste gebiedsconferentie in juli wordt in september 2019 een tweede, digitale, gebiedsconferentie georganiseerd. Dit zal in de vorm van een internetconsultatie zijn, die via de website van de omgevingsvisie Buitengebied wordt gehouden. Het doel van deze ronde is om oplossingsrichtingen te toetsen en zo te komen tot een voorkeurscenario. De discussie tijdens de eerste gebiedsconferentie en de internetconsultatie vormen stap drie in het proces: visievorming).

In het laatste kwartaal van 2019/eerste kwartaal van 2020 wordt een laatste gebiedsconferentie gepland, met als doel verdieping te geven aan het voorkeurscenario en een ontwerp omgevingsvisie Buitengebied af te ronden. Dit vormt de vierde stap in het proces: verdieping.

BESPREEK- EN BESLISPUNTEN

Het Kader voor de omgevingsvisie Buitengebied vast te stellen als speelveld waarbinnen co-creatie met de samenleving in de stappen 3 en 4 van het proces kan plaatsvinden;

FINANCIËLE ASPECTEN

N.v.t.

BIJLAGE(N)

- Kader voor de omgevingsvisie Buitengebied
- Bijlage Vraagstukken

Dit raadsadvies is vastgesteld door het college van B & W van Hengelo.

Kader voor de omgevingsvisie Buitengebied Hengelo

1 Inleiding	2
2 Vraagstukken	6
3 Kader voor de omgevingsvisie	9
4 Vervolgproces	14

1 Inleiding

De omgevingsvisie voor het gehele Hengelose grondgebied wordt opgebouwd uit tenminste drie deelvisies. In dit stuk wordt aangegeven waaruit het kader bestaat, waarbinnen de (deel)omgevingsvisie voor het buitengebied van Hengelo wordt opgesteld. Een van de pijlers van de omgevingswet is dat de omgevingsvisie middels co-creatie/participatie tot stand komt. In het kader worden de piketpalen geslagen om het speelveld te bepalen waarbinnen de co-creatie gaat plaats vinden.

1.1 De sturingsvraag en de opzet van dit stuk

De eerste stap in het proces om te komen tot de omgevingsvisie Buitengebied wordt, conform het Plan van aanpak omgevingsvisie Buitengebied gevormd door het opstellen van het kader.

Afbeelding 1: overzicht processtappen

Met een kader geeft de gemeenteraad duidelijkheid aan de deelnemers van een project: waar gaat dit project wel over en waar gaat het niet over? Een kader is een manier om te sturen op het proces. Er zijn verschillende middelen om te sturen: de raad kan sturen met grenzen, met opdrachten en met open vragen. Hoe meer het kader aansluit op de sturingsvraag van een project hoe effectiever het kader zal zijn en hoe efficiënter het proces zal lopen.

Inmiddels is een aantal voorbereidende werkstappen doorlopen. Er zijn gesprekken met de ambtelijke organisatie gevoerd en met vertegenwoordigers uit de samenleving. Uit deze gesprekken is een beeld van de sturingsvraag ontstaan. Dit kader geeft een antwoord op die sturingsvraag.

In het voorliggende Kader geven we in hoofdstuk 2 (Vraagstukken) een overzicht van opgehaalde vraagstukken. Hiermee ontstaat er een beeld van wat er speelt en het geeft een achtergrond bij het eigenlijke kader dat in hoofdstuk 3 wordt beschreven.

1.2 Planning omgevingsvisie Buitengebied

Na besluitvorming in het college van burgemeester en wethouders wordt het kader besproken in de politieke markt van 12 juni 2019 en ter vaststelling voorgelegd aan de gemeenteraad op 25 juni 2019.

Gebiedsconferentie

Het doel is een eerste gebiedsconferentie met de samenleving te organiseren in de eerste week van juli 2019 waar in co-creatie, binnen het speelveld van het vastgestelde kader, een eerste aanzet kan worden gegeven voor de omgevingsvisie Buitengebied. De eerste week van juli 2019 is het laatste redelijke moment voor de zomervakantie.

De eerste gebiedsconferentie is een avond waarop een groot aantal workshops over het buitengebied wordt georganiseerd. Verschillende thema's zullen inhoud geven aan de verschillende workshops. Het formuleren van de zogenaamde thema's voor de toekomst en het vormgeven van het programma voor de eerste gebiedsconferentie vormen de tweede stap in het proces, zoals dat in het Plan van aanpak omgevingsvisie Buitengebied is beschreven.

Afbeelding 2: overzicht processtappen

Iedere workshop heeft als doel met een groep na te denken over oplossingen voor vraagstukken, die zijn opgehaald.

Op 28 mei 2019 is een werksessie met de gemeenteraad gepland om gezamenlijk na te denken over thema's voor de toekomst, die inhoud kunnen geven aan de workshops.

Op 12 juni 2019 wordt daarom tijdens de politieke markt naast het voorliggende kader ook het programma voor de eerste gebiedsconferentie besproken.

Sturing: Wanneer naar het oordeel van het college of de gemeenteraad het programma voor de gebiedsconferentie onvolledig is dan bestaat op dat moment nog de mogelijkheid om deze aan te passen. Om die reden wordt pas publiciteit gegenereerd voor deze gebiedsconferentie wanneer de gemeenteraad op 12 juni 2019 kan instemmen met het programma voor de gebiedsconferentie.

1.3 Achtergrond

Op 30 oktober 2018 heeft het college het plan van aanpak omgevingsvisie Buitengebied vastgesteld om te komen tot een omgevingsvisie voor het buitengebied. Dit is de eerste fase om te komen tot één omgevingsvisie voor het gehele Hengelse grondgebied.

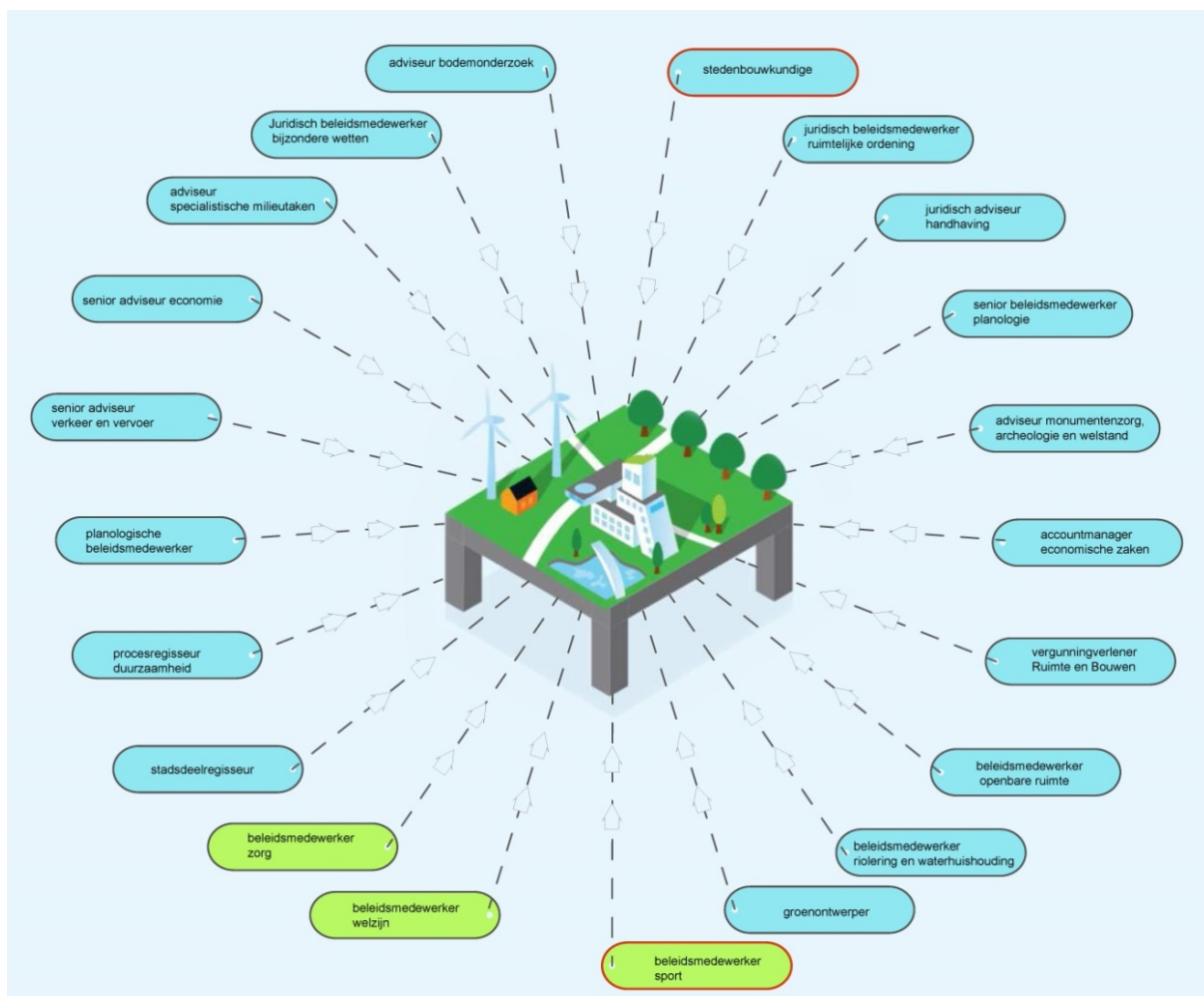
Vanwege de veranderende rol van de gemeenteraad onder de Omgevingswet, waarbij haar kaderstellende en controlerende rol (ambassadeur van het proces) belangrijker wordt, is het plan van aanpak omgevingsvisie Buitengebied eveneens ter vaststelling voorgelegd aan de gemeenteraad. Tijdens de politieke markt op 30 januari 2019 heeft de gemeenteraad aangegeven graag mee te willen denken over het kader en de doelen, voordat hierover een formeel besluit wordt genomen. Het plan van aanpak is hierop aangepast en op 12 februari 2019 door de gemeenteraad vastgesteld.

Op 10 april 2019 vond een werksessie plaats met een vertegenwoordiging van de gemeenteraad. Tijdens die bijeenkomst is gewerkt aan het kader en de doelen voor de omgevingsvisie voor het buitengebied. De basis hiervoor waren de resultaten van alle gesprekken, die hebben plaatsgevonden met de samenleving en de ambtelijke organisatie. De opbrengsten van deze werksessie zijn verwerkt in het voorliggende stuk.

1.4 Inhoudelijk proces tot nu toe

Spreekuren ambtelijke organisatie

Op 25 februari 2019 hebben gesprekken plaatsgevonden met een integrale afvaardiging van de ambtelijke organisatie (sociaal en fysiek). Zie afbeelding 3 voor een overzicht van functies, waarmee is gesproken over het bestaande beleid in relatie tot het buitengebied.

Afbeelding 3: Overzicht van de gesprekken met de ambtelijke organisatie

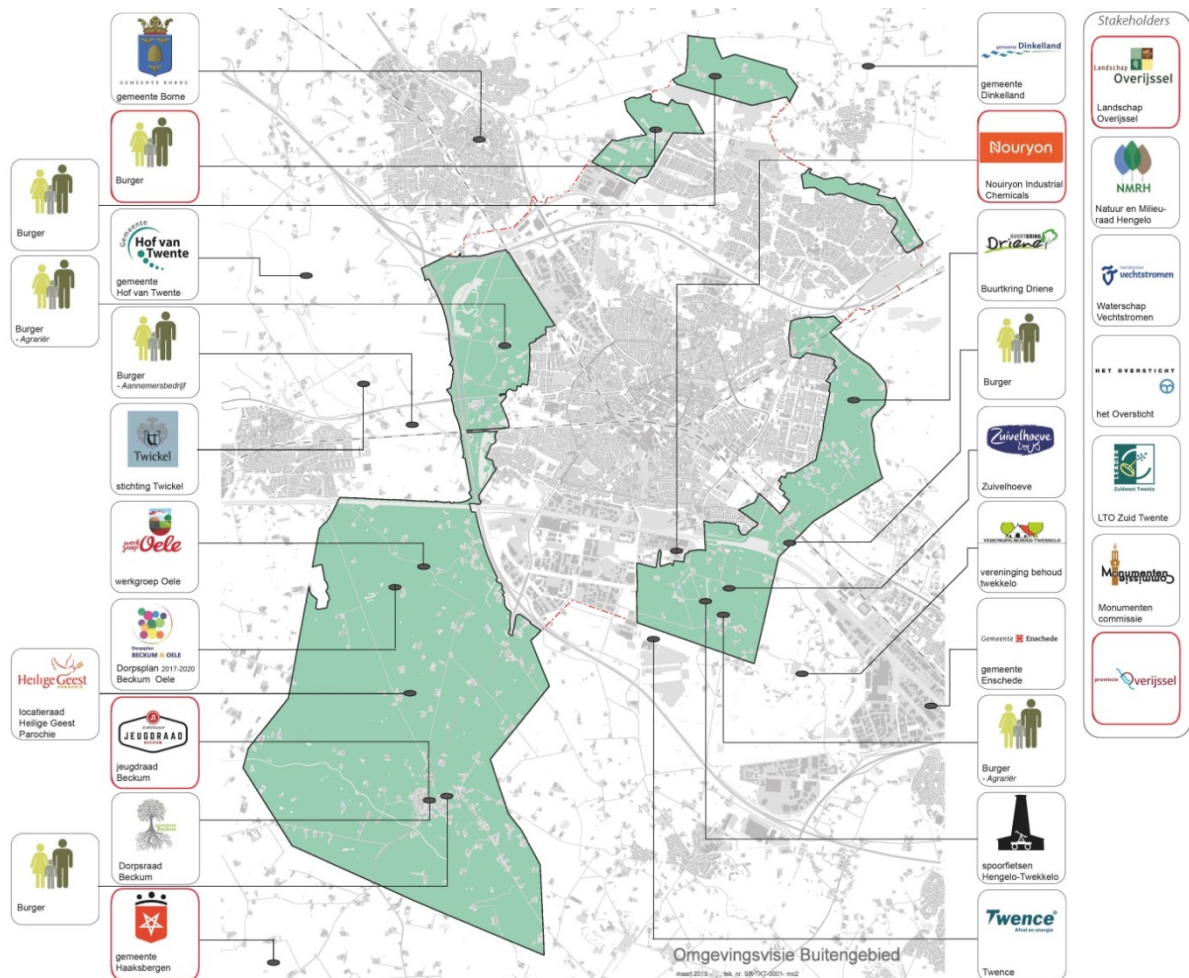
Spreekuren samenleving

De stakeholders in het buitengebied van Hengelo zijn goed georganiseerd en daardoor voor dit proces goed in beeld.

Voor wat betreft de inwoners is er een zogenaamde netwerkkaart opgesteld. Aan de werkgroep Oele en de dorpsraad Beckum is gevraagd vijf inwoners te benoemen, die een actieve rol spelen in het buitengebied. Deze vijf inwoners is dezelfde vraag gesteld. Op deze wijze is een duidelijk beeld ontstaan van betrokken inwoners in het buitengebied. Deze inwoners zijn benaderd voor een spreekuur. Aangezien het resultaat van de netwerkkaart geen evenredige verdeling over de verschillende deelgebieden in het buitengebied liet zien, zijn ook inwoners individueel benaderd en uitgenodigd.

Op 14, 19 en 26 maart 2019 hebben ongeveer 30 gesprekken plaatsgevonden met (groepen) van inwoners, ondernemers, organisaties en buurgemeenten. Uit dit eerste participatiemoment kan worden geconcludeerd dat de samenleving gemotiveerd is om mee te denken over de toekomst van het buitengebied van Hengelo.

Voor een overzicht van de gesprekken, die hebben plaatsgevonden over het buitengebied wordt verwezen naar afbeelding 4 op de volgende pagina.

Afbeelding 4: Overzicht van de gesprekken met de samenleving

Analyse van de opgehaalde inbreng

Tijdens de gesprekken zijn meer dan 200 vraagstukken opgehaald. In april zijn de vraagstukken verzameld en gerubriceerd, een eerste stap in de analyse. Met de rubricering worden de vraagstukken hanteerbaar en is er een samenvatting te maken. Die samenvatting is in hoofdstuk 2 opgenomen. In de separate bijlage 'Vraagstukken' zijn alle vraagstukken opgenomen en gelabeld. Een nadere analyse van de vraagstukken is onderdeel van het planproces in de komende maanden.

2 Vraagstukken

2.1 Aanpak

Vraagstukken als input voor de omgevingsvisie

Het doel van de Omgevingswet is om oplossingsgericht naar maatschappelijke opgaven te kijken. De omgevingsvisie is het strategische beleidsinstrument binnen de wet, vraaggestuurd en gericht op transitie. Het proces begint met het bepalen van de vraagstukken. Een vraagstuk ontstaat als er een verschil is tussen de huidige situatie en de gewenste situatie (wens, droom).

De vraagstukken zijn opgehaald in de gesprekken met de ambtelijke organisatie en met diverse vertegenwoordigers en partijen uit de samenleving (zie onder 1.3).

Rubricering van de vraagstukken

In genoemde gesprekken zijn in totaal 228 'ruwe' vraagstukken opgehaald. 'Ruw' wil zeggen dat ze ongeordend zijn en kunnen overlappen. In de rubricering zijn de vraagstukken gelabeld (gemiddeld 3,6 labels per vraagstuk). Daarin is onderscheid gemaakt in de volgende type labels:

- Inhoudelijke labels (landschap, landbouw, energie etc.)
- Proces/beleidsmatige labels (instrumenten, regels, samenwerking etc.)
- Gebiedsgerichte labels (Woolde, Oele, Beckum, Twello, Driene, Hengelo Noord)

In nevenstaande lijst ziet u een overzicht van de inhoudelijke en proces/beleidsgerichte labels en hoe vaak ze voorkomen. In de separate bijlage 'Vraagstukken' zijn alle opgehaalde vraagstukken opgenomen.

Algemene indruk

De belangrijkste hoofdvraag, die als rode draad uit de vraagstukken naar voren komt, is: Wat is het doel voor het buitengebied in de toekomst? Deze vraag speelt een rol op diverse schaalniveaus:

- Regionaal: wat is de ambitie en het doel voor het buitengebied als tussenzone tussen de steden en kernen?
- Stedelijk: wat is de ambitie en het doel voor het buitengebied in relatie tot de stad? Is het meer dan een reservegebied?
- Lokaal: welke ambities en doelen hebben we voor de deelgebieden in het buitengebied?

Op lokaal niveau komen veel vraagstukken voort uit een bepaalde spanning tussen de verschillende thema's. Bijvoorbeeld tussen landbouw en landschap (verdwijnen houtwallen), wonen en recreatie (overlast van recreanten), recreatie en landbouw (risico op neospora door recreanten met honden op landbouwgrond), energie en landschap (inpassing zonnepanelen), wonen en landschap (ontwikkeling woningen). De vraag is hoe functies passen bij het gewenste toekomstbeeld en hoe we op lokaal niveau synergie in plaats van spanning kunnen creëren. In het westelijk deel van de gemeente is de rol van Stichting Twickel belangrijk en dat is zichtbaar in de vraagstukken in dat gebied.

2.2 Samenvatting van de vraagstukken

Meest voorkomende onderwerpen

De meeste inhoudelijke vraagstukken gaan over landschap (74), landbouw (62) en recreatie (46). De meeste proces/beleidsmatige vraagstukken gaan over instrumenten en regels in ruimtelijk ordeningsbeleid (64) en de samenwerking tussen stakeholders (32). Hieronder gaan we per thema in op de onderwerpen die het vaakst zijn benoemd en/of opvallend zijn.

Landschap

Het thema landschap komt onder de vraagstukken het meeste voor. De volgende onderwerpen worden vaak genoemd:

- Het karakteristieke landschap in het buitengebied van Hengelo wordt gewaardeerd om haar openheid, kleinschaligheid en bijzondere elementen, zoals de houtwallen, historische boerderijen, landgoederen en nieuwe elementen, zoals de waterberging Kristalbad. Tegelijkertijd is het landschap ook kwetsbaar voor de stedelijke druk en schaalvergroting in de landbouw. Zo verdwijnen de houtwallen, verandert de sfeer en neemt de biodiversiteit af. Hierdoor dreigt het typisch Twentse landschap te verdwijnen.
- De verschijningsvorm van de stadsrand is bepalend voor de relatie tussen stad en land. Op sommige plekken wordt de (scherpe) stadsrand gewaardeerd, op andere plekken wordt de stadsrand als diffuus en rommelig ervaren.
- Daarnaast spelen veel vragen over het landschapsbeleid en beheer. Voor velen is onduidelijk welke landschapselementen in het beleid van belang zijn. Daarnaast speelt de vraag wie verantwoordelijk is voor het beheer van het landschap en wie dat het beste kan doen: is het een primaire taak van de gemeente of kunnen boeren en bewoners hier een bijdrage aan leveren?

Landbouw

Veel vraagstukken gaan over hoe de bedrijfsvoering van boerenbedrijven op lange termijn gecontinueerd kan worden:

- Enerzijds gaat het vaak over algemene ontwikkelingen in de sector, zoals landelijke en Europese regelgeving en financieringsmodellen die het lastig maken om het bedrijfsmodel aan te passen, en de ontwikkeling van precisie- en smartlandbouw die te traag gaat.
- Anderzijds gaat het over lokale aspecten, zoals de versnippering van landbouwpercelen die een efficiënte bedrijfsvoering lastig maakt, het gebrek aan ruimte om de extensivering (grond per dier) te realiseren en te kleine bouwvlakken waardoor bedrijven lastig kunnen doorgroeien.
- Dit leidt tot wezenlijke vraagstukken over de keuzemogelijkheden voor agrarisch ondernemers. Kun je je bedrijfsvoering wel echt omgooien? Wat is een werkelijke duurzame richting? Gebruik je de nabijheid van de stad wel voldoende en hoe ga je om met een conservatieve consumentenmarkt in de regio waardoor je afzetmogelijkheden beperkt zijn.
- Het runnen van een boerenbedrijf aan de rand van de stad is een uitdaging die veel aandacht vraagt. Denk dan aan het managen van recreatiedruk, (recreatie)verkeer en het goed houden van de relatie tussen burgers en agrariërs.

Recreatie

Recreatie is naast landschap en landbouw een veelvoorkomend thema. Voor veel mensen heeft het buitengebied een belangrijke recreatieve functie. De volgende onderwerpen worden vaak benoemd:

- De verbindingen vanuit de stad naar het buitengebied en de toegankelijkheid van sommige deelgebieden is niet altijd goed. Hierdoor worden de kansen voor recreatie niet altijd voldoende benut.

- Sommige vormen van recreatie passen wel in het buitengebied, andere vormen niet. De vraag is welke vormen van recreatie bij het buitengebied passen en welke kansen er zijn voor de combinatie landbouw en recreatie.
- Veel wegen in het buitengebied zijn smal en bochtig. Op zich is dit aantrekkelijk, maar er is veel sluipt- en vrachtverkeer en een hoge maximale snelheid en zijn daardoor zijn wegen soms onveilig voor fietsers.
- Veel recreanten bezoeken het gebied maar leveren soms ook overlast op voor boeren en bewoners. Ze laten zwerfval achter, betreden private erven en laten hun hond loslopen waardoor het risico op Neospora ontstaat.
- De huidige recreatieve routes zijn niet in beeld gebracht en de gemeente heeft ook geen beleid voor recreatie en toerisme in het buitengebied. Daardoor is het lastig om erop te sturen.

Instrumenten en regels RO

In het buitengebied komt regelmatig agrarisch vastgoed leeg te staan doordat boeren stoppen en/of overgenomen worden. Om leegstand en verloedering te voorkomen willen eigenaren het vastgoed graag herontwikkelen. Dat kan door het vastgoed een nieuwe functie te geven of door te slopen en woningen terug te bouwen. Over het huidige beleid (VAB en rood-voor-rood) komen de volgende vraagstukken naar boven:

- Het rood-voor-rood en VAB-beleid van de gemeente Hengelo verschilt met het beleid van buurgemeenten. Hierdoor ontstaat onduidelijkheid en ontwikkelen de gebieden zich op een andere manier terwijl ze wel een eenheid vormen.
- Het ontbreekt in het VAB en rood-voor-rood beleid aan een goed afwegingskader en heldere toetsingscriteria, zowel op het gebied van de landschappelijke inpassing als de gewenste functies.
- In het VAB-beleid is nu weinig ruimte voor herinvulling van vrijkomend agrarisch vastgoed met (lichte) vormen van bedrijvigheid, terwijl daar wel vraag naar lijkt te zijn. Hierdoor blijft het vastgoed langer leeg staan en dreigt verloedering en ondermijning. Doordat eigenaren geen nieuw verdienmodel kunnen vinden, wordt het opruimen van asbestdaken ook lastig.
- Voor de een biedt het rood-voor-rood beleid te weinig ruimte voor nieuwe woningen, voor de ander juist te veel ruimte waardoor bebouwing in het buitengebied te veel toeneemt.

Samenwerking stakeholders

Naast inhoudelijke thema's is er ook een aantal vraagstukken opgehaald die te maken hebben met de onderlinge samenwerking van stakeholders. Daarin maken we onderscheid in de volgende onderwerpen:

- Samenwerking tussen stad en land: dit onderdeel gaat vooral over de onderlinge communicatie tussen partijen in het buitengebied en de stedelingen die het gebied bezoeken. Zo zijn recreanten zich onvoldoende bewust van de risico's van Neospora en andere effecten van hun gedrag op de bedrijfsvoering.
- Samenwerking tussen gemeente Hengelo en buurgemeenten: het buitengebied van Hengelo bestaat uit deelgebieden die onderdeel zijn van den grote geheel die ook in andere gemeenten liggen (Woolde, Beckum, Tweekelo, Driene, Deurningen). De vraag is hoe het ruimtelijk ordeningsbeleid en het opstellen van de omgevingsvisie op elkaar afgestemd kan gaan worden.
- Stakeholders in het buitengebied onderling: functies in het buitengebied zitten elkaar soms in de weg. Dit heeft voor een deel ook te maken van de te beperkte onderlinge communicatie. Het zou goed zijn om de onderlinge samenwerking op te zoeken.
- Samenwerking met de gemeente: soms wordt ook de samenwerking en communicatie met de gemeente Hengelo benoemd. Met name op het gebied van toerisme en recreatie en de ontwikkeling van Beckum is behoefte aan meer visie en een actieve houding van de gemeente.

3 Kader voor de omgevingsvisie

3.1 Inleiding

Zoals in hoofdstuk 1 is aangegeven, stuurt de gemeenteraad met dit kader op het proces. Er zijn drie groepen voor deze sturing aan te geven.

- Ten eerste zijn er de harde kaders, dit is vooral een beschrijving van het project dat nu voorligt en de eisen waar het resultaat inhoudelijk en wettelijk aan moet voldoen (zie onder 3.2).
- Ten tweede wordt inhoudelijke sturing meegegeven. Deze geeft richting aan het zoeken naar antwoorden op de opgehaalde vraagstukken (zie onder 3.3).
- Ten derde wordt processturing aangegeven. Hiermee leggen we een basis, waarmee de projectorganisatie gericht samenwerkingen kan gaan organiseren (zie onder 3.4).

Hoe gebruiken we enkele begrippen?

- Een **vraagstuk** beschrijft waar de huidige situatie niet overeenstemt met een ambitie. Er zijn individuele, groeps-, en collectieve ambities.
- Een **doel** is een beschrijving van de gewenste situatie van de fysieke leefomgeving, zoals we die in de omgevingsvisie Buitengebied opnemen. Het is iets gezamenlijks.

3.2 Harde kaders

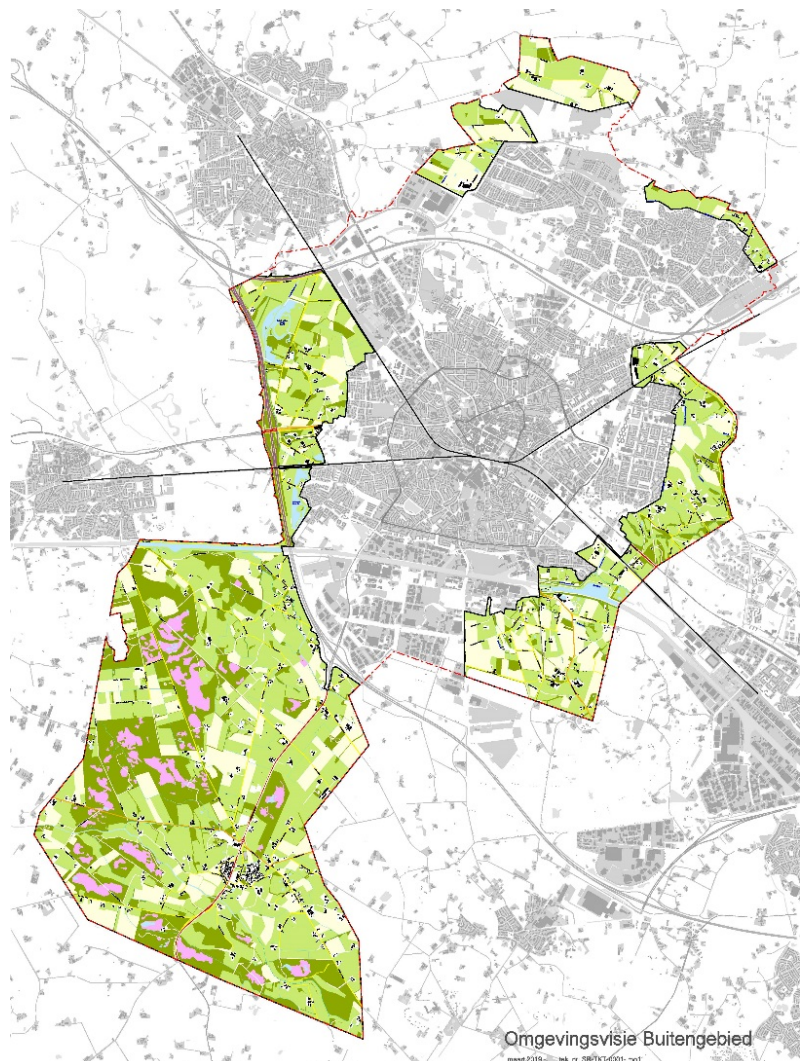
Plangebied

Het plangebied omvat het gebied tussen de gemeentegrens en de grens van de bebouwde kom van Hengelo. Dat gebied omvat onder andere het bestemmingsplan buitengebied, bestemmingsplan buitengebied Woolde, het bestemmingsplan Zuivelhoeve en de bebouwde kom van Beckum.

Inhoud van de omgevingsvisie

De omgevingsvisie beschrijft de gewenste situatie van de fysieke leefomgeving van het buitengebied:

- De omgevingsvisie moet oplossingen bieden voor vraagstukken van de huidige gebruikers. Zowel gebruikers, die in het buitengebied wonen als ook bezoekers.

- De omgevingsvisie moet aangeven hoe we als Hengelose samenleving willen inspelen op trends en ontwikkelingen. Dat kunnen trends zijn die direct relevant zijn voor het buitengebied, maar ook andere trends waar het buitengebied een rol in kan spelen.
- De omgevingsvisie moet een beschrijving en beoordeling van de bestaande omgevingskwaliteiten bevatten, en hoe we daarmee om zullen gaan.

Functie en functionele eisen van de omgevingsvisie

De omgevingsvisie bevat de doelen voor ons buitengebied. Wat zijn de functies van de omgevingsvisie?:

- De samenleving (burgers, ondernemers, belangengroepen) gebruikt de omgevingsvisie om te kunnen inschatten of een initiatief kansrijk is of op welke manier een initiatief kansrijk te maken is. Hoe dichterbij de doelen, hoe kansrijker het initiatief.
- De gemeente gebruikt de omgevingsvisie om te beoordelen of een initiatief dat door de samenleving is ingebracht voldoet aan de doelen of aan te passen is, zodat het gaat voldoen aan die doelen.
- De gemeente gebruikt de omgevingsvisie om haar eigen (beleids)activiteiten in de richting van de doelen te sturen. Zij stuurt zowel op de aard van een individuele activiteit als op de samenhang van verschillende activiteiten.

De doelen moeten voldoende concreet en duidelijk zijn voor de functie van de omgevingsvisie.

Beckum

De bebouwde kom van Beckum is onderdeel van de omgevingsvisie Buitengebied. Doelen voor Beckum moeten op dorpsniveau worden geformuleerd. Bijvoorbeeld: woningbouw in Beckum mag niet ten koste gaan van het contingent van het stedelijk gebied.

Provinciaal beleid

De omgevingsvisie voor het buitengebied moet binnen de regels van de provinciale omgevingsverordening blijven. Mochten er zwaarwegende redenen zijn om hier toch vanaf te wijken dan kan dat alleen na overleg met en instemming van de provincie.

3.3 Inhoudelijke sturing

Bestaand beleid

De omgevingsvisie Buitengebied is vraagstukgestuurd. Alle reële vraagstukken, die te maken hebben met de fysieke leefomgeving kunnen worden ingebracht. Wanneer een vraagstuk bijvoorbeeld strijdig is met de provinciale verordening, dan staat dat het onderzoeken hiervan niet in de weg. Denk daarbij bijvoorbeeld aan vraagstukken over verkeer en toegankelijkheid, groenbeleid, cultuurhistorisch beleid etc.

Het bestaande gemeentelijke beleid is onderdeel van de input. Dat beleid kan worden gebruikt om vraagstukken te duiden, nieuwe vraagstukken te benoemen, en oplossingen voor te stellen. Het kan dus zijn dat het bestaande beleid in de outcome (de omgevingsvisie) wordt aangepast.

Sturing: bestaand beleid is input van de omgevingsvisie, maar kan aangepast worden in de outcome.

Het functieveranderingenbeleid voor vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen (VAB) wordt momenteel gestuurd vanuit de aanname dat er concurrentie bestaat tussen het landelijk gebied en het stedelijk gebied: er is een overdaad aan ongebruikte gebouwen. Het restrictieve beleid dat hier uit voortkomt, maakt het lastig om goede mogelijkheden voor hergebruik te vinden.

Achter dit beleid zit een afweging tussen stad en land en dat is in het kader van een omgevingsvisie Buitengebied alleen niet aan te pakken. Mogelijke concurrentie tussen stad en land is aanleiding voor dit beleid, maar de schaal waarop dit speelt, is niet duidelijk.

Sturing: bepaal eerst de omvang van de problematiek van vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen in het buitengebied en positioneer dat ten opzichte van de omvang in de stad. Kom vanuit dat inzicht tot een voorstel.

Energie

Binnenkort komt er vanuit de Regionale energiestrategie (RES) een standpunt over de bijdrage die Hengelo zal leveren aan de regionale energieopwekking. Uiteindelijk zal in de omgevingsvisie de integratie van dat standpunt met alle andere omgevingsvraagstukken plaatsvinden. Maar daar zijn wel wat beperkingen bij. Het proces van de RES moet tijdig af te stemmen zijn op dat van de omgevingsvisie. Een deel van de energievraagstukken ligt gemeentebreed en kan niet in het landelijk gebied alleen worden aangepakt. Dat geldt zeker voor windmolens. Veldopstellingen voor zonnepanelen spelen voor een belangrijk deel in het buitengebied. Daar valt meer over te zeggen in deze omgevingsvisie.

Sturing: stel een afwegingskader voor veldopstellingen voor zonnepanelen op. Werk daarbij vanuit ruimtelijke kwaliteit en schets een beeld van meer en minder geschikte plekken en bijbehorende inpassings- en ontwerpstrategieën.

Sturing: Neem bij de beoordeling van de kwaliteiten van de fysieke leefomgeving expliciet op hoe windmolens op deze kwaliteiten zouden inwerken.

Gezondheid

Gezondheid is een belangrijk nieuw beleidsveld in de omgevingswet. In gesprekken met de ambtelijke organisatie en de samenleving zijn geen duidelijke vraagstukken op dit onderwerp opgehaald. Maar omdat we deze omgevingsvisie buitengebied zien als eerste leerstap in het nieuwe omgevingsbeleid moet er wel aandacht aan besteed worden. Zo is het bijvoorbeeld denkbaar dat er geen vraagstukken zijn benoemd omdat we nog niet goed weten 'waar we moeten kijken'.

Sturing: ontwikkel een aanpak voor het opnemen van het aspect gezondheid in de omgevingsvisie Buitengebied.

3.4 Processturing

Afstemming met de buurgemeenten

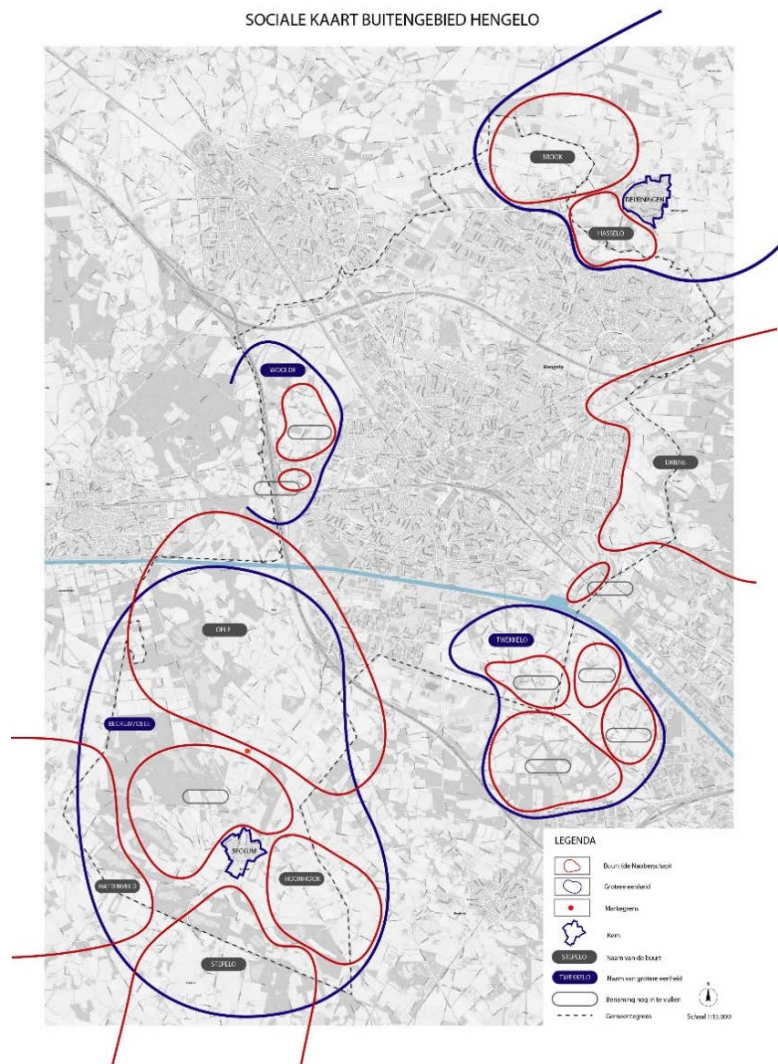
Tijdens de gesprekken met de samenleving is aan de deelnemers gevraagd op een kaart aan te geven wat 'hun' buurt is: wat zien zij als hun sociale omgeving. Met de resultaten is een 'sociale' kaart van het buitengebied getekend. In toekomstige openbare bijeenkomsten zal deze kaart ter toetsing en aanvulling aan deelnemers worden voorgelegd.

Uit de gesprekken en deze kaart blijkt dat er op een aantal locaties in ons buitengebied sterke sociale verbanden over onze gemeentegrens heen liggen die vaak ook ruimtelijk en functioneel ondersteund worden. Samenwerking met de buurgemeenten is voor de mensen in het buitengebied dan ook belangrijk. Deze samenwerking kan op verschillende plekken een verschillende vorm krijgen.

Samenwerking met Enschede

In **Twekkelo** zijn de sociale, functionele en ruimtelijke verbanden erg sterk. Daarnaast staat dit hele gebied merkbaar onder druk van de steden waardoor er veel vragen en discussies spelen. Die vragen en discussies gaan over de gemeentegrenzen van Hengelo en Enschede heen. Omdat er zoveel vragen en discussies zijn is de omgevingsvisie buitengebied een belangrijk beleidsstuk voor dit gebied, want met deze visie kan richting worden gegeven. Vanuit het gebied wordt om één visie gevraagd.

Zowel de gemeente Hengelo als de gemeente Enschede heeft de planvorming voor het buitengebied opgestart. Uit een ambtelijke verkenning blijkt dat het maken van een gezamenlijke visie in principe mogelijk moet zijn omdat de processen globaal synchroon lopen. Om tot een gezamenlijke visie te komen moet voor Twekkelo een gezamenlijk stappenplan worden gemaakt. Daaruit zal blijken op welke manier één visie voor Twekkelo procesmatig kan worden opgesteld.

Sturing: Maak samen met de gemeente Enschede een procesplan voor Twekkelo met als doel één visie voor heel Twekkelo te maken.

Ook in **Driene** zijn de verbanden over de gemeentegrens sterk. De mensen ervaren de gemeentegrens niet en zien het als één gebied. De druk op dit gebied is kleiner dan bij Twekkelo. Als we voor Twekkelo een proces ontwerpen waarin we gezamenlijk een visie voor dat gebied maken dan is het consistent om dat ook voor Driene te doen.

Sturing: Maak samen met de gemeente Enschede, een procesplan voor Driene met als doel voor Driene één visie te maken. Dit procesplan wordt zoveel mogelijk conform dat voor Twekkelo gemaakt.

Samenwerking met overige gemeenten

In het **noordelijk gebied** nabij Deurningen zijn de functionele, ruimtelijk en sociale samenhang sterk. Ons buitengebied hier is klein en er zijn beperkte ontwikkelingen. Maar het gebied is groot genoeg om er als gemeente Hengelo een eigen gebiedsdoel voor op te stellen. We verwachten dat dit doel binnen de dorpsvisie van Deurningen van de gemeente Dinkelland zal passen. Afstemming is gewenst om dit te toetsen.

Voor **Beckum, Oele en Woolde** liggen er verschillende verbanden over de gemeentegrens. Maar deze gebieden zijn binnen onze gemeentegrens ook duidelijk herkenbare eigen gebieden met eigen vraagstukken.

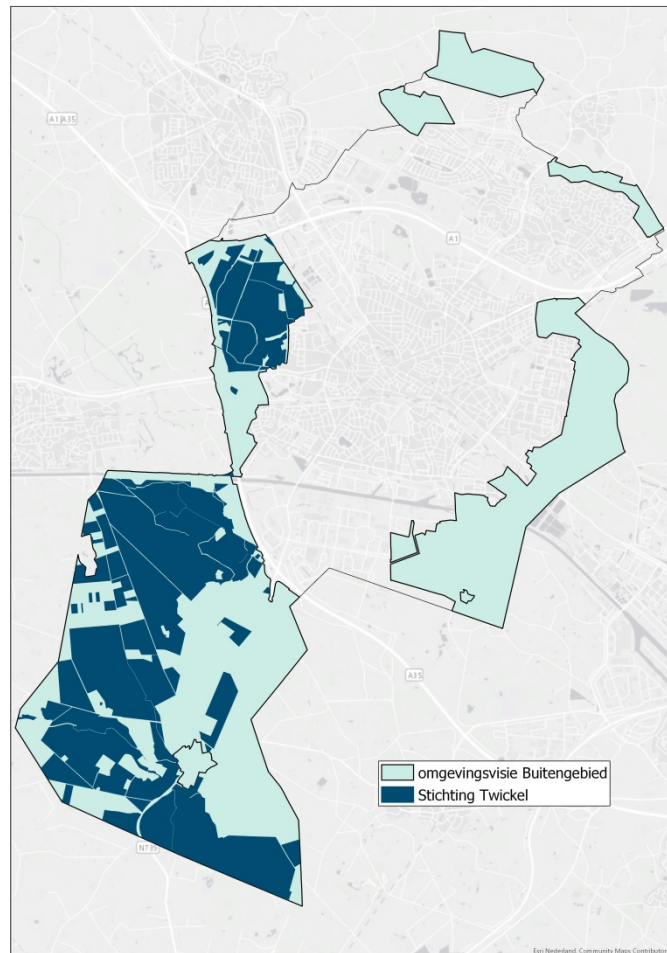
Sturing: Stem voor het noordelijk gebied en voor Beckum, Oele en Woolde het maken van de omgevingsvisie af met de aangrenzende gemeenten.

Samenwerking met Stichting Twickel

Aan de westzijde van ons buitengebied heeft stichting Twickel ongeveer 1000 hectare gebied in eigendom. Dat is globaal 1/3 van het totale buitengebied, en meer dan de helft van het westelijk deel. Omgekeerd is deze 1000 hectare bijna een kwart van de omvang van het landgoed (4300 hectare in totaal). Het belang van de stichting en de gemeente om samen te werken is dan ook groot en dat doen we ook al jaren. Het pact van Twickel was daarvan een goed voorbeeld.

Uit de gesprekken met de samenleving is gebleken dat bewoners en gebruikers van het gebied over het algemeen tevreden zijn over de activiteiten van de Stichting, maar wel behoefte hebben aan meer duidelijkheid over de doelen van de stichting voor het gebied. Dan zou het voor bewoners en gebruikers makkelijker worden om hun eigen plannen daarop af te stemmen.

De stichting Twickel creëert op haar eigen grondgebied een omgeving met specifieke kwaliteiten. Vanuit de stichting komt de vraag in hoeverre de gemeente in haar beleid voor het hele grondgebied aansluit op deze specifieke kwaliteiten.

Sturing: Onderzoek in deze omgevingsvisie hoe de samenwerking met stichting Twickel op dit strategische niveau van de omgevingsvisie vorm kan krijgen. Stem de inhoudelijke doelen voor het buitengebied op elkaar af en onderzoek waar die doelen elkaar kunnen versterken.

4 Vervolgproces

Na besluitvorming over het voorliggende kader in het college van burgemeester en wethouders wordt het kader besproken in een politieke markt op 12 juni 2019 en ter vaststelling voorgelegd aan de gemeenteraad op 25 juni 2019.

Het doel is een eerste gebiedsconferentie met de samenleving te organiseren in de eerste week van juli 2019 waar in co-creatie, binnen het speelveld van het vastgestelde kader, een eerste aanzet kan worden gegeven voor de omgevingsvisie Buitengebied.

De eerste gebiedsconferentie is een avond waarop een groot aantal workshops over het buitengebied wordt georganiseerd. Iedere workshop heeft als doel met een groep na te denken over oplossingen voor vraagstukken, die zijn opgehaald.

Op 28 mei 2019 is een werksessie met de gemeenteraad gepland om gezamenlijk na te denken over thema's, die inhoud kunnen geven aan de workshops. Op 12 juni 2019 wordt daarom tijdens de politieke markt naast het voorliggende kader ook het programma voor de eerste gebiedsconferentie besproken. Tijdens de politieke markt wordt de gemeenteraad gevraagd of de communicatie over en de werving voor de eerste gebiedsconferentie in de eerste week van juli 2019 kan worden opgestart.

In september 2019 wordt een tweede, digitale, gebiedsconferentie georganiseerd. Dit zal in de vorm van een internetconsultatie zijn, die via de website van de omgevingsvisie Buitengebied wordt gehouden. Het doel van deze ronde is om oplossingsrichtingen te toetsen en zo te komen tot een voorkeursscenario.

In het laatste kwartaal van 2019/eerste kwartaal van 2020 wordt een laatste gebiedsconferentie gepland, met als doel verdieping te geven aan het voorkeursscenario en een ontwerp omgevingsvisie Buitengebied af te ronden.

Bedrijfskode	Grootboek rekening	Kostensoort	Ink.-Uitg (I - U)	Structureel	Bedrag Begrotingsjaar	Bedrag jaar +1	Bedrag jaar +2	Bedrag jaar +3
1	60631050	370010	I	N	-25000	-50000		
1	60631010	370010	I	N	-7000	-13000		
1	60631010	370010	I	N	32000	63000		

Bedrijfscode	Grootboek rekening	Kostensoort	Ink.-Uitg (I - U)	Structureel
			I U	
		totaal		J N
		mutaties reserves	categorie	
			I710	
			U710	
		mutaties voorzieningen		
			I720	
			U720	
		afschrijvingen		
			I730	
			U730	
		rente		
			I740	
			U740	
		overige verrekeningen		
			I750	
			U750	
			rubriek	
		activa	I0 U0	
		voorraden	I3 U3	
		exploitatie	I6 U6	
		inv. / res	I7 U7	

Bedrijfskode	Grootboek rekening	Kostensoort	Ink.- Uitg (I - U)	Structureel	Bedrag Begrotingsjaar	Omschrijving
1	60500000	510002	U	J	5129	Rente investering tlv taakveld treasury
1	60500000	740010	U	J	-5129	dekking rente taakveld treasury
1	6taakveld	740010	U	J	5129	Rente investering tlv functioneel taakveld
1	6taakveld	730020	U	J	38333	Afschrijving tlv functioneel taakveld
1	6dekking	xxxxxx	I	J	43462	Dekking kapitaallasten
1	2121	730020	I	J	38333	cum afschrijving rubr 0
1	7700	900000	I	J	-38333	saldo rubriek 0 activa

categorie 7.3 in evenwicht

categorie 7.4 in evenwicht

zie tabel

sluitrekening rubriek 0

Vanaf 2018 bestaat de kostenplaats kapitaallasten niet meer. Afschrijvingen die op het taakveld functioneel worden geraamd worden rechtstreeks tegengeboekt op de balans op de betreffende grootboekrekening "cumulatieve afschrijving". Het rekeningnummer wordt voor de diverse soorten activa in de tabel aangegeven. Uiteraard moet - ook voor de begroting - de rubriek 0 sluiten. Hiervoor wordt grootboekrekening 7700 gebruikt.

Grootboeknummers cumulatieve afschrijving (rubriek 0)

<i>Materiële vaste activa met een economisch nut</i>	niet heffing gerelateerd	heffing gerelateerd
Automatisering:		
apparatuur (hardware)	2151	2251
programmatuur (software)	2151	2251
netwerkbekabeling	2151	2251
telefonie	2151	2251
Gebouwen:		
centrale verwarming	2151	2251
gronden		
hekwerven	2151	2251
installaties	2151	2251
materialen	2151	2251
nieuwbouw	2121	2221
renovatie	2121	2221
uitbreiding/verbouw (levensduur verlengend)	2121	2221
inventaris	2161	2261
Machines / gereedschappen / tractiemiddelen:		
aanhangwagen	2141	2241
gereedschappen	2161	2261
gladheidsbestrijdingsmiddelen	2141	2241
maaimachine (kleine tractor), tractor	2141	2241
machines	2151	2251
vrachtauto, schaftwagen, diverse auto's	2141	2241
Riolering:		
bezinkbassin		ntb
drukriolering:		
* leidingwerk		
* pompunits: bouwkundig onderdeel,		
pompen/elektromechanisch onderdeel		
randvoorzieningen/Rioolgemalen		
* bouwkundig onderdeel		
* pompen/elektromechanisch onderdeel		
vrijvervalleidingen		
Havenvoorzieningen: (indeling in afw bijl 4 Nota)		2231
Kunstgrasvelden: (indeling in afw bijl 4 Nota)		
traditioneel kunstgrasveld (rubber infill/kurk):		
* voetbal toplaag	2161	2261
* voetbal onderlaag	2161	2261
zand ingestrooid kunstgrasveld:		
* hockey/korfbal toplaag	2161	2261
* hockey/korfbal onderlaag	2161	2261
waterveld hockey		
* toplaag	2161	2261
* sporttechnische tussenlaag	2161	2261
* onderlaag (zand onderbouw)	2161	2261

Scholen:

nieuwbouw	2121	
aanpassingen, verbouwingen	2121	
centrale verwarming, brandmeldinstallaties	2151	
noodlokalen	2121	

Begraafplaatsen

2121

3. Materiële vaste activa met een maatschappelijk nut**Bruggen:**

nieuwbouw	2431	
reconstructie en verbetering	2431	

Openbaar groen:

* aanleg	2431	
----------	------	--

Openbare speeltuinen / speelplaatsen:

* vervanging speeltoestellen	2461	
------------------------------	------	--

Openbare verlichting:

* armaturen, lichtmasten	2451	
--------------------------	------	--

Sportvoorzieningen, recreatievoorzieningen:

* aanleg, uitbreiding en renovatie grassportvelden	2431	
--	------	--

Straatmeubilair:

*abri's, bewegwijzering, straatnaamborden,	2461	
verkeersborden	2461	

Wegen:

aanleg, reconstructie, kunstwerk	2431	
verkeersregelinstallaties	2451	
parkeervoorzieningen	2451	

Omschrijving**Grb nr**

EN Cum. Afsch. Bedrijfsgebouwen(F)	2121
EN Cum. Afsch. Vervoermiddelen(F)	2141
EN Cum. Afsch. Machines, apparaten en installaties(F)	2151
EN Cum. Afsch. Ov. Materiële vaste activa(F)	2161
EN heff. Cum. Afsch. Bedrijfsgebouwen(F)	2221
EN heff. Cum. Afsch. Vervoermiddelen(F)	2241
EN heff. Cum. Afsch. Machines, apparaten en inst.(F)	2251
EN heff. Cum. Afsch. Ov. Materiële vaste activa(F)	2261
MN Cum. Afsch. Grond, weg- en waterb. werken(F)	2431
MN Cum. Afsch. Machines, apparaten en installaties(F)	2451
MN Cum. Afsch. Ov. Materiële vaste activa(F)	2461